

er. Síðani fari eg at tríva í tøy einstøku málsøkini hjá landsstýrismonnum.

Figgjar- og búskaparmál

Viðvíkjandi taltíftari verður vist til fylgitalini til lóg-mansrøðuna. Her verður givið eitt stutt vírlit yvir nýkur høvuðshagtel hetta fyrra hálvárið.

– Fólk flyta nú aftur til Føroya. Fyrra hálvárið í ár var tilflytingin upp aftur størri enn fráflytingin sama tíðarskeið í fjór. Nettotilflytingin higartil í ár var 180 fólk mótvægis 110 í fjór. Fyri alt árið ventast ein nettotilflyting uppá uml. 300 fólk. Hetta eru rætt-tiliga stór bruttotel, eini 1.700-2.000 fólk árliga hvønn vegin. Umframt nettotilflytingina ventast eitt burðaravlop uppá uml. 230. Undir hesum fortreytum verða stívlaga 500 fólk fleiri í ár. Miðalvøksturin øll áttatíðir var 460 árliga.

– Arbeiðsloysið er minkað úr 2240 niður í 1880 fólk, t.e. 16 % hetta seinasta árið. Tað er nú uml. 9% av arbeiðsmegini móti uml. 11% um somu tíð í fjór.

– Lønargjaldingar eru 7% størri enn somu tíð í fjór. Hetta er eitt vet minni enn vøksturin í 1996. Múmur er tó á, hvussu nógv vinnubólkarin vaksa í mun til í fjór. Í 1996 øktist vinnu greinabólkarin vörugørd, herundir fiskiskapur, 13%. Hann er nú øktur 3%. Vert er at leggja til merkis, at lønarutgjald-ingarnar í fiskavøruidnaðinum eru minkaðar 12%. Bygging, handil o.a. tænastur eru økt 8%, tað sama sum í 1996. Í hesum bóli er serstakliga privat bygging økt nógv, 44 % móti 20% alt árið í fjór. Almennar tænastur eru øktar 7% móti 6% í fjór.

– Útflutningur, skip ikki íroknað, fyrra teir fyrstu mánaðarnar er 2% hægr í virði enn sama tíðarskeið í 1996. Tó er virkaður fiskur minkaður bæði í virði og nøgd, meðan óvirkaður fiskur er øktur munandi. Útflutningurin av heilum toski og hýsu fyrstu fyrra mánaðarnar er øktur úr uml. 5.000 tonsnum upp í knøpp 9.000 tons. Løn-arutgjaldingar benda á, at virksemd í fiskavøruidnaðinum veksur. Útflutningsprísirnir eru heldur frægari í ár. Vøksturin í nøgd er væl størri, góð 20%, m.a. av ídnaðarfiski. Beinleiðis landingarnar av toski og hýsu eru góð 13.000 tons móti góðum 6.000 tonsnum í fjór.

– Innflutningur, skip ikki íroknað, fyrra teir fyrstu mánaðarnar vaks uml.

4%. Vörubólkar í vøkstri eru alifóður 30%, byggitilfar 6%, brennievni 8%, bilar 7%, nýtisvörur 9% og ídnaðarfiskur 100%. Men færri landbúnaðarvörur -9%, vörur til "aðra framleiðslu" -16, salt -35%, feskur fiskur -92% og frystur heilur fiskur -79%. At innflutningurin av feskum og heilum fiski er minkaður so nógv teir fyrstu fyrra mánaðarnar skyldast helst støðuna hjá m.a. Fiskavirking.

– Landingar til føroysk flakavirki jan-juni 1997

arbeiðsloysið hugsast at økja 3-5%. Hetta kann merkja, at skipanin í ringasta fari kann fáa eina eykaútreiðslu árliga upp á upp til 80 mió. kr. Um ein ikki minkar um flotan, samstundis við at fiskiskapurin verður skerður, so kann hugsast, at útreiðslurnar hjá arbeiðsloysisskipanina ikki økja so nógv, men at landskassin í staðin fyri fær øktar útreiðslur til minstuløn og dagstuding.

Vit hava orsök til at vera kritisk mótvægis fiskifrøðilugum metingum; men tá fiskiveiðin er so langt om-anfyri tað vanliga, sum hon

mió kr., sum í navnvirði gekk frá 1994 til 1996, er afturgoldin. Tann seinna uppá 300 mió. kr. í navnvirði gongur frá 1995 til 1997. Harumframt gongur ein lánsbrævarði við statsveðhaldi til apríl 1998. Landskassahallið er minkað so mikið nógv, at ikki var neyðugt at selja lánsbrøv í fjór. Tá vóru lánsbrøvini afturgoldin av gjaldføru figgjararogini, tvs. av kistubotnum. Fyri at umfiggia lánsbrøvini, sum ganga út í desember 1997 og apríl 1998, verða lánsbrøv fyri umleið 600 mió kr. útgivin. Meirrentan fyri landskass-

av rentulættanum, sum tey hava kent, stavar frá tí óvanliga lágu rentuni, sum er í løtuni. Fer rentan upp, fer tað at kennast meint. Fyri allar partar av samfelagnum er tí sera umráðandi at konsolidera seg.

Skattamál

Bruttoskattalíknandi skipan varð sett í gildi á nýggj-árinum. Uppskot um at ser-skatta hjún kom ikki aftur úr figgjarnevndini og fallt í burtur. Tað verður lagt framaftur í heyst. Tá verða uppskot um auto-matisering av sjálvuppgávu og ognaruppgærd, uppskot

ruddaðir av vegnum.

Tó verður roknað við, at meginparturin av árinum gongur, aðrenn skipanin virkar eftir ætlan. Tá hava vit eisini eitt figgjarligt stýringarabøð, sum er neyðugt fyri at lúka ásetingarnar í nýggju stýrisskipanarlógini um avgerð og ábyrgd.

Lønarmál

Løn- og starvsfólkadeildin í Løgmannsskrivstovuni hevur í mong ár umstíð landsins lønar- og starvsfólkamál. Henda deild varð bytt sundur í tvinnar deildir, eina lønardeild og eina starvsfólkadeild, tá lønar-mál og sáttmálasamráðing- ar í februar mánaði vórðu flutt frá lógmanni til landsstýrismannin í figgjamál-um. Sáttmálarnir við flestu al-mennu fakfelöguni vórðu uppsagdir í mars mánaði. Felagssmeja varð gjørd við 18 fakfeløg, har ásett er, at lønarafurberingin verður:

1. jan. 1998: 0,75%

1. juli 1998: 1,25%

1. jan. 1999: 2,25%

Tilsamans: 4,25%

Sostatt verður lønin 1. jan-uar 1999 tann sama sum undan niðurskurðinum í 1993.

Seinastu tvey árinu hevur ein ávís lønarhækkan verði; men lutfalsliga hækkandi tóka lønin meir. Í 1996 var tað serliga tí, at landsskatt-urin lækkaði, og í ár bæði tí at landsskatturin lækkaði og tí, at botnfrádrátturin í kommunuskattinum lækkaði.

Seinastu skattalættarnir hava givið løntakararnum munandi meiri pening um hendi. Verður hugt nærri at tóku árslönnini, hevur ein skattalætti somu ávirkan, sum ein lønarhækking. Nú ið tóka lønin er munandi økt bæði í 1996 og 1997, eiga komandi batar at verða nýttir til eftirløn- og út-búgvingskapanir.

Roknað verður við, at tey, ið fáa fólkapensjón, gerast fleiri, og samsvarandi lækka-ta tey, ið skulu gjalda fólkapensjónina. Fyri at tryggja sær ein peningaligan trygg-an aldurdóm, er ein góð eftirlønarskipan neyðug. Summi almenn fakfeløg hava eina skipan, har ar-beiðsgevarin rindar 10% av lønni og arbeiðstakarinn 5% í eftirlønargrunn. Onnur hava tilsvareandi skipan, har bytið ístaðin er 8% og 4%. Landsstýrið miðar ímóti, at øll almenn fakfeløg hava eina skipan, har bytið er í minsta lagi 4% í part til ar-beiðstakara og arbeiðsgeva-ra.

Í frágreiðingini frá búskaparráðnum varð nevnt, at 900 almenn störv vórðu fleiri í almenna sektorinum síðani 1994. Kanningar vísa nú, at hesi töl eru heilt burturvíð. Ein villa vísti seg beinan-veg, at umleið 500 fólk vóru skrásett ov nógv í hag-tals-skipanini. Aðrar villur eru eisini ávístar. Vónandi fer tann umskipanin av hag-tals-

Fyri húsarhaldini og teir almennu kassarnar er tað vert at leggja sær í geyma, at ein partur av rentulættanum tey hava fingið stavar frá óvanliga lága rentustøðinum. Fer rentan upp, fer tað at raka meint. Tí er tað neyðugt hjá øllum at konsolidera seg

vóru knappiga 46.000 tons móti stívlaga 44.000 tonsnum jan-juni 1996, ella 4% meir. Stórir munur er ál sam-anseting av fiskasløg-um. Landingar av toski øktust 5.200 tons og hýsu 2.600 tons. Hin-vegin minkaðu landing-arnar av upsa 3.100 tons, kongafiski 600 tons, blálongu 300 tons, havtasku 150 tons, svartkalva 390 tons og gulllaksi 1.650 tons.

– Galdsjavnaavlopið er fyríbils gjørt upp til góða 1 mia.kr. í 1996

– Nettouttanlandsskuldin, sum við árslok 1995 var 4,3 mia. kr., var við árs-lok 1996 komin niður á góðar 3 mia. kr..

Viðvíkjandi tilmælinum hjá ICES hevur búskaparráðið gjørt sær nakrar metingar: "Fyri landskassan kann ætlast, at ein niðurskurður í samsvari við ICES-tílráð-ingina fær landskassan-um netto upp til 25 mió. kr. Fyri kommunurnar undir einum kostar tað netto 10-20 mió. kr. Arbeiðsloysis-skipanin kann tó hugsast at verða hart rakt, um bæði flotin verður minkaður og minni kemur til virkingar á landi. Um so verður, kann

var seinasta ár, er vandi á ferð. Ein og hvør at sær komin stjórn eigur at taka avleiðingarnar beinanveg heldur enn at biða og so noðvast at taka skræðlið seinni.

Skuld landskassans

Bruttoskuld landskassans var 6.346 mió kr. við árslok 1996. Figgjarogin landskassans í landsbankanum og aðrastaðni var 908 mió kr., soleiðis at nettoskuldin var 5.438 mió kr. Netto-skuldin vaks fram til 1995, tá hon var 5.585 mió kr. Í 1996 minkaði hon 147 mió kr. Landskassans úrslit eru munandi batnað hesi sein-astu árinu, tí síðani 1995 hevur yvirskot verið á figgi-arlógini.

Eftir avtalunum við donsku stjórnina fær landskassin statslán til at figgia aftur-gjalding av lánnum uttan fyri Føroyar, meðan endurfíg-ging í Føroyum og hall skulu útvegast við lántøku á føy-oyksa og danska kapital-marknaðinum, tvs. við láns-brøvum. Við árslok eru øll uttan-landslán, sum landskassin hevði frá útlendskum bank-um, umlögð til lán frá danska statinum, sum tá vóru 5.600 mió kr.

Landsstýrið hevur útgivið tvinnar lánsbrævarðir yvir 2 ár. Tann fyrra uppá 310

ans lánsbrøv sammett við statslán var 2,25% p.a. í 1994. Hon er síðan minkað til minni enn 1% p.a. fyri eitt 2 ára lánsbrævalán. Hendan gongdin boðar frá einum betri kreditivirði. Broytingin í seinastu sam-ráðingunum millum lands-stýrið og donsku stjórnina var, at avtalurnar broyttust til felagslýsingar. Tað býrði nógv minni politiskar bórð-ingar við sær, og hevur skapt linna í viðurskiptunum Føroya og Danmarkar mill-um. Hesin linni og bótta bú-skapargongdin hava styrkt munandi um kreditivirði Føroya uttanlands, og tá ser-stakliga í Danmark.

Nettorentuútreiðslurnar eru settar til 397 mió. kr. á figgi-arlógini í ár, sum svarar til 14% av inntøkunum. Netto-renturnar verða kanska nak-að lægri enn hetta, nú rent-ustigið er lækkað. So hvørt altíðiga bankalán eru fallin til gjaldingar, eru statslán tókin, og rentan ásett so hvørt. Høvuð øll stats-lánini verði tikin í ár, hevði árligi rentukostnaðir hjá landskassanum verið stívl-iga 50 mió. kr. minni enn í dag. Hetta visir, hvussu við-brekin, landskassin er fyri rentubroytingum við tí stóru skuldini.

Fyri húsarhaldini og teir al-mennu kassarnar er vert at vísa á, at ein stórur partur

um álíkningarmyndugleika og kærunevnd, rættatrygd borgaranna og aðrar broyt-ingar í skattalógini lögð fyri tingið. Endamálið er at fáa eina einfalda, rættvísa og líðiliga skattaskipan.

Arbeitt verður við serligari skattaskipan fyri fiski- og sjómenn, soleiðis at teir ikki av skattaávum flyta í onnur lond, har skattatrystið er munandi lægri. Skattalætti uppá 55 mió.kr. varð givin á nýggj-árinum. Skattahámarkið varð lækkað úr 52% niður í 50% og marginals-kattatrystið lækkaði úr 67% niður í 60%. Tilboð um skattalætta aftur fyri lønarafurhald verður lagt fyri arbeiðsmarknaðin, bæði tann almenna og priv-ata. Hetta verður sjálvandi bert gjørt, um allir partar sjálvboðnir taka undir við tí.

Uppskot um broytingar í lógini um meirvirðisgjald, serliga um meirvirðisgjald á tænastuvinnuni, verður lagt fyri tingið í heyst. Barn-afráðrætturin verður hækk-aður.

Á nýggj-árinum varð nýggj figgjarstýringarskipan sett í gildi. Ált roknskaparhaldið og øll figgjarstýringarskip-anin vórðu gjørd av nýggj-um. Nógvir trupulleikar hava staðist av umleggingi-ni, men nú røkist fyri, at flestu trupulleikarnir eru